

Nová slovenská sci-fi

DOTYKY BUDÚCNOSTI

II.

artis
omnis

Nová slovenská sci-fi

DOTYKY BUDÚCNOSTI

II.

artis
omnis

Zostavili: Martin Králik, Zuska Stožická
Autori: © Zuzana Droppová, Michal Hvorecký, Janko Iša,
Michal Jedinák, Peter Jelínek, Alexandra Pavelková,
Jana Plauchová, Jara Radošovská, Marek Slabej, Katarína
Soyka, Anton Stiffel, Zuska Stožická, František Škoda,
Lenona Štiblaríková, Jana Tabačková, Beáta Takáčová,
Františka Vrbenská, 2024

Cover © Zuzana Droppová, 2024
Slovak edition © Artis Omnis, 2024

ISBN 978-80-8201-244-9

Milí čitatelia,

presne po desiatich rokoch sa k vám dostáva pokračovanie antológie slovenskej sci-fi Dotyky budúcnosti. Dunajom zatiaľ pretiekli milióny hektolitrov vody a slovenskí autori uverejnili v edícii Margo vydavateľstva Artis Omnis viac než tri desiatky kníh. Svetové teploty stúpili v priemere o 1,21 °C a v našom bližšom i vzdialenejšom okolí sa udiali veci, aké sme predtým zvykli vídať skôr vo fantastických príbehoch než pri pohľade na správy z domova. Pandémia ako z pera Robina Cooka. Vojny. Tornáda. Masové vymieranie druhov. Šialení diktátori používajúci román 1984 ako príručku. Konšpirácie, pri ktorých Akty X blednú. Nástup umelej inteligencie. Tsunami prirodzenej hlúposti. Z hľadiska rozvoja technológií žijeme sci-fi. Z hľadiska spoločenského vývoja kľžeme smerom k antiutópii. A keď vezmeme do úvahy trendy životného prostredia, možno práve stojíme na prahu apokalypsy. Autori fantastiky to všetko vnímajú a reflektujú. Aj preto sú Dotyky budúcnosti II vážnejšie a bližšie k Zemi než prvý diel. No aby aktuálna dávka pesimizmu, politiky a boja o prežitie čitateľa celkom nezdolala, pridali sme v rámci zachovania žánrovej pestrosti štipku humoru, poetického videnia sveta, tajomný mimozemský život a štedrú dávku klasického vesmírneho dobrodružstva.

Podobne ako pokračovanie fantasy antológie Čas hrdinov, aj táto kniha je (s jednou výnimkou) tvorená výlučne z nových, doteraz nezverejnených textov. Tu sa však podobnosť končí.

Pripravili sme pre vás šesťnásť príbehov od sedemnástich autorov. Kvôli rozsahu sme museli zamietnuť viaceré známe mená, ich texty však nájdete na stránkach e-zinu Jupiter.

Silným motívom antológie je hrozba, že ľudská nezodpovednosť privedie prostredie na Zemi do stavu, keď nebude podporovať život tak štedro ako dnes. Ekologické memento nájdeme najmä v dvoch poviedkach, ktoré osobne radíme medzi to najlepšie, čo sme na Slovensku čítali.

Jednou z nich sa celá knihu začína. Alexandra Pavelková v najdlhšom texte antológie dopodrobna rozoberá fenomén hladu.

Zničené životné prostredie zasa presvedčivo približuje 4N1C/K4 Janky Tabačkovej.

Ďalšou výraznou spojovacou líniou textov antológie je fenomén umelej inteligencie. Anton Stiffel s predstavou UI ako všestranného asistenta vesmírnych cestovateľov pracuje už od začiatku autorskej kariéry a dôležitú úlohu jej prenechá aj v poviedke Ladový gambit, ktorú napísal spolu s Františkou Vrben-skou. V prácach ďalších autorov sa už použitie UI nespája s čisto pozitívnym účinkom (Dokonalá od Zuzany Droppovej, Posledná slovenská kozmonautka Michala Jedináka alebo Čchang-e XXIII. – Domov pre každého z pera Kataríny Soyky).

No a súčasnú realitu najviac reflektujú poviedky Michala Hvo-reckého a Petra Jelínka. Ten svoj tradičný steampunk nahradil politpunkovou, bohužiaľ, stále aktuálnou víziou našej budúcnosti.

Tak do čítania, priatelia. Nech vám táto antológia privodí veľa príjemných chvíľ a aspoň niekoľko momentov zamyslenia.

Zuska Stožická, Martin Králik

Alexandra Pavelková

HLAD

Mal som pocit, že mi cudzie pohľady vypaľujú diery do chrbta. Oči sociek na mne viseli, keď som sa vyhýbal ich kartónovým škatuliam. Horúčkovito svietili z ich vycivených tvárí, vyzliekali ma, lúpali mi mäso z kostí. Možno videli aj odér strachu, ktorý sa okolo mňa vinul.

Tváril som sa, že sa ma tento každodenný rituál netýka. S búšiacim srdcom som odomkol vchod a vbehol dnu. Kým som zasa zamkýnal, vpredu v chodbe cvakli dvere. Domovníčka. Navonok som sa usmial, keby ma náhodou zahliadla, ale zlé svedomie ma primälo vtiahnuť hlavu medzi plecía.

Nuž, som zločinec.

Hore schodmi som šiel pomaly, aj keď by som ich najradšej vybehol. Ľudia, ktorí idú domov unavení z práce, predsa nebehajú. Za posledné dva roky som sa už naučil ukrývať nervozitu, hrať bezstarostného muža, ktorý má zamestnanie, sociálne zabezpečenie a väčšinu života pred sebou. Keby som nebol mladším manažérom, mohol by som byť hercom. Lenže dnes už do divadla nikto nechodí.

Predo dvermi bytu som sa poobzeral. Vzduch bol čistý. Odom-

kol som všetky zámky a až keď som bol dnu, vydýchol som si. Ko-
nečne v bezpečí.

„To si ty, Janko?“ ozval sa z kuchyne traslavý hlas.

Prižmúril som oči, skopol topánky a rozbehol sa za ním.

Starký sedel na podlahe vedľa kredenca, palica sa váľala ob-
ďaleč. Tepláky medzi nohami mal mokré. Parkinson bez liečby
postupoval desivo rýchlo. Zohol som sa, zaprel sa o stenu a zdvi-
hol starého muža na stoličku.

„Kolkokrát som ti vravel, že keď niekto vojde, nesmieš ani
muknúť? Čo keby som nebol sám? Čo keby to bola tá žena z prí-
zemia?“ karhal som starkého miernym hlasom, zatiaľ čo som
z neho sťahoval pomočené nohavice.

„Viem, zabudol som,“ zafufnal a smrkol. „Robím ti len sta-
rosti.“

Voda ešte tiekla, len elektrinu sme si už nemohli dovoliť.
Navlhčil som utierku a očistil som ho. Na bedrách mu pribudli
modriny, musel spadnúť aj v noci. Mám vlastne šťastie, že žijem
v zatuchnutom starom dome s hrubými múrmi a podlahami, tak-
že do susedných bytov neprenikne skoro žiadny zvuk. Okrem
nových podliatin som si všimol, že starký zasa pochudol. Koža
na stehnách mu ovisala, scvrknutý miešok takmer bez ochlpenia
sa hompáľal na kostnatej panve. Aj keď sa mi občas podarí kúpiť
niečo navyše, z prídely pre jedného žijeme dvaja.

Tepláky aj slipy som hodil vedľa umývadla. „To nič,“ chlácho-
lil som ho. „V práci sa mi darí. Našetrím a kúpim ti ďalší rok. Aj
lieky. Oficiálne. Veď už nemám nikoho, iba teba.“

Naozaj viem už klamať bez mrknutia. Televízor ani rádio ne-
máme, a tak dedko nevie, že poplatok za jeden rok života navyše
niekoľkonásobne presahuje výšku môjho ročného príjmu. Dovo-
liť si to môžu len tí najbohatší.

Dedko netuší, že sme zločinci.

Opľáchol som si ruky, prestrel stôl a položil naň dva taniere.
Z ruksaku som vytiahol dve proteínové brikety a jedno zošúvere-
né jablko.

„Večera,“ hlesol som veselo.

Starkému sa tvár poskladala do úsmevu. „Dnes máme nejaký sviatok?“ opýtal sa.

„Áno,“ pritakal som. Roztrhol som obal na brikete a položil ju na dedkov tanier. Jablko som očistil a pokrájal na malé kúsky – starkému už veľa zubov nezostalo. „Dnes máš osemdesiatdva rokov. Všetko najlepšie.“

„Živíó!“ zaspieval si popod fúz, lebo si pamätal, že nesmie byť príliš hlučný.

Žuli sme každý svoju briketu. Chutila aj voňala po šupkách z repky a ešte po niečom, čo bolo ťažké identifikovať. V skutočnosti ich nazývali „tyčinky“. Pod značkou Babička sa vyrábali trojaké – sivé natural, modré na slano a červené na sladko. Ani ako zamestnanec firmy som sa nedozvedel, z čoho sa vlastne brikety robia. Repková vôňa a olejový lesk ale predsa len čosi naznačovali. Môj zamestnávateľ deklaroval, že tyčinka obsahuje všetky bielkoviny, cukry, tuky, vitamíny a minerály v ideálnom pomere pre zdravú výživu. Najviac mi chutili slané „babičky“, hoci ich nezameniteľný pach bol skôr sladkastý. Nič iné na trhu pre ľudí mojej platovej triedy prakticky neexistovalo. Som zamestnaný, prinášam spoločnosti prospech, a tak mám denne nárok na tri tyčinky. Ak zaplatím nájom, vodu, občas ošatenie, lieky, mydlo a základné potreby, na iné jedlo mi veľa neostáva. Jedlo, skutočné jedlo, je nesmierne drahé. V podstate som na tom veľmi dobre, keď si môžem občas dovoliť nejakú drobnosť – ako jablko.

A tak sme s dedkom slávnostne večerali. Keď sme dožuli mrviacu sa briketu a spláchli ju vodou z vodovodu, pustili sme sa do jablka. Najprv som pohrýzol obielené šupky, ktoré starký prenechal mne. Pri prehĺtaní škriabali v krku, ale utešoval som sa tým, že určite obsahujú veľa vitamínov a vlákniny. Potom prišli na rad malé sladkokyslé kocky. Každú som nechal putovať v ústach, prehadzoval som ich jazykom, nech sa každý chuťový pohárik stretne s tým úžasným ovocím. Aby sme predĺžili svoje hody, chichotali sme sa na starých vtipoch. Spomínali sme na moju mamu, dedkovu dcéru, a časy, keď sme boli všetci spolu. Ako sme si v nedeľu popoludní zvykli vyjsť na zmrzlinu alebo na langoš s cesnakom a potom mi bolo zle, lebo som sa prejedol. Ako sme

chodili na výlety za mesto, robili si pikniky na lúke alebo šliapali na bicykli popri Hrone na Sliač a späť a ráтали volavky a kačky. Trochu sme si aj poplakali.

Keď som z ohryzka vypreparoval jadierka, aby som požul aj tie, na moje prekvapenie sa z jaderníka vytrčil tenký biely červík s tmavohnedou hlavičkou.

„Ukáž?“ ožil starký. „Taká vzácnosť! Daj sem!“ Vrtko – na svoj stav – sa načiahol, hrčovitými prstami vytiahol červa z ohryzka a strčil si ho do úst. „Dobrá kúpa, aj s kusom mäsa navyše!“ zamliaskal.

Vybuchol som od smiechu. Hneď som aj smiech pridusil obooma dľaňami, ale plecيا sa mi natriasali ďalej. Už dávno som sa necítil tak dobre.

Neskôr som spratal zo stola, pomohol starkému na záchod a umyl sa, a uložil ho spať do našej spoločnej postele. Kým som si prichystal veci na zajtra, už ticho chrápal. Prezliekol som sa a šuchol sa k nemu. Jeho kostnaté telo vydávalo už len málo tepla. Pritisol som sa k nemu chrptom a hrial ho sám.

Pri raňajkách som pred starkého položil na stôl rannú aj obedňajšiu briketu. Napriek tomu, že ruka ho už celkom neposlúchala, vzal tyčinku medzi palec a ukazovák a snažil sa v distingvovanom geste zdvihnúť malíček. Mrkol na mňa a ja som sa uškrnul – aj táto malá hra na gurmánsky luxus patrila medzi naše každodenné rituály.

Niektó hlasno zabúchal na vonkajšie dvere a briketa dedkovi vypadla.

„Kto je...“

Dvere vyleteli z pántov a treskli do chodby. Po nich vdupotali dnu maskovaní muži v uniformách polície. Kým som stihol zareagovať, dvaja priskočili ku mne. Vytiahli ma spoza stola a prirazili čelom k stene. Na pravom spánku som pocítil chlad skenera. Kútikom oka som zazrel, že skenujú aj dedka. Do hrdla mi vybehla žľč. Starký sa pokúsil vziať do ruky palicu, chcel vstať. Natiahol

som sa, aby som ho zachytil, ale jeden z policajtov ma zdrapil za zápästia, vykrútil mi ruky za chrbát a o sekundu nato mi na nich zaklapli putá. Nemohol som ani otočiť hlavu, lebo dvaja ma stále tlačili k stene, len som počul tupé údery a buchot.

„Podľa paragrafu číslo šesť, odsek jeden Zákona o práve na život ste obvinený z trestného činu prechovávanía osoby po životnom limite,“ zahučal na mňa zozadu muž v uniforme. „Máte právo nevyповedať.“

Srdce mi búšilo ako zvon, ako poriadne prestrašený zvon. Nedojedená briketa sa pýtala von. „To... musí byť omyl,“ habkal som a preglgal horké sliny.

„Máte aktualizované povolenie na predĺžené užívanie životného cyklu?“

„Určite ho tu niekde...“ začal som, kým mi došlo, že policajt sa nepýta mňa.

„Nechaj tak, Janko,“ ozval sa slabý hlas. „Nemám povolenie. Vzdávam sa.“

Zovretie povolilo. Rýchlo som sa otočil. Starkého držali pod pazuchami, sám nedokázal stáť. Na pravej strane čela, tesne vedľa čipu, mal čerstvú ranu. Krv mu stekala po hustom bielom obočí do oka a odtiaľ dolu tvárou, zmiešaná so slzami. Ruky mal spútané, nemal sa ako utrieť, tak len mrkal.

„Dedko,“ hlesol som cez gundžu v krku.

Uprel na mňa oko, vekom vyblednuté do svetlomodra. „Chcem sa s ním rozlúčiť. Ako človek.“

Hlas mal tichý, ale pevný, kedysi bol učiteľom. Nižší dôstojník kývol na kolegu. Ten pristúpil ku mne a sňal mi putá. Ako vo sne som obišiel stôl a starkého objal.

„Pod posteľou, pod podlahou, na horšie časy,“ zašepkal mi do ucha. „Ďakujem ti, vnúčik,“ dodal hlasnejšie.

„Stačilo.“

Odrhli ma od neho. Vyvliekli ho von a potom dolu schodmi. Na polceste mu spadla jedna papuča. Zdvihol som ju a s prosebným pohľadom podal policajtovi. Zobral ju. Šiel som za nimi, nešímal som si chodbu plnú zvedavcov. Jeden kukláč otvoril auto,

druhý stlačil starkému bielovlasú hlavu a spoločne ho napchali dnu. Dvere sa zabuchli.

Dedko pritisol nos na okno. Slová zneli cez sklo tlmene. „Ži, Janko! Musíš žiť!“

Nevidel som dobre cez slzy, ale aj tak som sa snažil vryť si do pamäti jeho vráskavú tvár. Dnes ju vidím naposledy.

Z omámenia ma prebral štuchanec od policajta, toho s papučou. „V byte som vám nechal predvolanie na súd,“ mumlal spod masky. „Odporúčam dostaviť sa bez omeškania,“ dodal a jeho tmavé oči sa na mne chvíľu skúmavo pozdržali.

Potom nastúpil aj on a auto odišlo.

Chvíľu som stál na chodníku a hltal slzy. Okoloidúci ma obchádzali, ako keby som tam nebol. Ako neviditeľnú prekážku, ktorú síce nevedia postrehnúť zrakom, ale nejako ju vycítia a štítia sa jej hoci len dotknúť. Zamrazilo ma. Akoby tá ich ľahostajnosť k nešťastiu iného človeka bola predzvestou čohosi horšieho.

Pomaly som sa otočil a na meravých nohách sa potácal späť domov. Susedia sa už ukryli vo svojich bytoch. Len v jedných dverách som ešte zachytil pohľad domovníčky, kým stihla zavrieť. Vyzerala spokojne.

Možno nás udala ona. Možno nie, to sa nikdy nedozviem. Vliekol som sa hore schodmi, v hlave mi trešľalo. Keď som prekročil napoly rozbité dvere a uvidel tú spúšť v kuchyni, všimol som si, že zo stola zmizli nedojedené brikety a z vešiaka na chodbe moja bunda.

Nemôžem sa susedom čudovať.

Chvíľu som sa mocoval s dverami a márne sa snažil vsadiť ich naspäť do pántov. Potom som si uvedomil, že po dnešku to už nebude moja starosť. To mi pripomenulo predvolanie na súd. Dvere som len oprel o zárubňu a postavil k nim stoličku, aby nespadli.

Predvolanie bolo na dnes na desiatu. Justícia naozaj nestráca čas. Nestihnem ani zájsť do práce. I keď po dnešku...

Vedel som, čo ma čaká. Vedel som to od chvíle, ako som sa rozhodol ukryť starkého v mojom byte. Oficiálne spáchal samovraždu, tak ako mnohí v jeho veku. Žiť po osemdesiatke a plytvať tak zdrojmi určenými pre produktívnych občanov bolo protizákonné.

Pred svojimi osemdesiatymi narodeninami mnohí usporiadali skromnú oslavu, rozlúčili sa s príbuznými a sami si vzali život. Tí, ktorí to nedokázali, boli povinní dostaviť sa v určený deň a hodinu na Odživotné oddelenie Úradu sociálnych služieb. Tam sa ich už „ujali“ odborní pracovníci a humánne ich zbavili života. Telo zostalo majetkom štátu. Vláda deklarovala, že pozostatky každého človeka sa dôstojným spôsobom kompostujú, aby aj ten najzbytočnejší človek priniesol osov spoločnosti. Povrávalo sa ale kadečo.

Poskladal som papier a strčil si ho do vrečka. Zo všetkých síl som sa snažil nemyslieť na to, čo práve v tejto chvíli robia so starým. Nešlo mi to. Dúfal som aspoň, že to netrvá dlho a že pri tom netrpí. Jemu už nemôžem pomôcť. Musím sa sústrediť na seba. To ja som dedkovi pomohol nafingovať samovraždu. Vtedy už ledva udržal v rukách pero, takže som s ním napísal list na rozlúčku, odniesol jeho oblečenie a topánky k rieke a nechal ich spolu s listom na moste. Potom som ho dva roky ukrýval. Za to ma čaká trest.

V našom štáte sú len dva druhy trestu. A do väzenia tu už nikoho nezatvárajú – veď by ho museli živiť.

Mám utiecť? Kam? Vycestovať do liberálnejších krajín je protizákonné. Ak by ma nezastrelili pri pokuse prekročiť hranice, bol by som odsúdený v superrýchlom procese. Za neuposlušnosť súdneho príkazu je tiež smrť. Takže kompost mám poistený dvakrát.

Som v riti.

Zosunul som sa na stoličku a hlavu ukryl v dlaniach. Urputná bolesť mi bránila rozumne uvažovať. Pred očami mi bežali obrázky, ako dedkovo chatrné telo porcujú, melú a hádzu do kompostérra. Znova ma naplo na vracanie. Ledva som dobehol do záchoda a vyvrátil napoly strávenú „babičku“ od raňajok.

Bolesť hlavy neprešla, ale aspoň trochu sa mi uľavilo. Niečo mám urobiť, drnčalo mi vzadu v mozgu. Áno, ísť na súd, pripomenul mi papier šuštiaci vo vrečku. Ešte niečo...

Vtom som si spomenul na dedkove slová, ktoré mi zašepkal do ucha pri rozlúčke. Rozbehol som sa do spálne. Kolená mi za-

duneli na dlážke. Odsunul som dedkovu váľandu a chvíľu hľadel na umelohmotné dosky. Skusmo som na ne zaľukal hánkami. Pod jednou to znelo duto a štrbina tu vyzerala byť o pol milimetra širšia, ako by mala.

Nie som veľmi technický typ. Zlomil som si dva nechty, kým mi napadlo skočiť si do kuchyne po nôž. Mal som predstavu, že dosky budú vzájomne spojené nejakým zaklapávacím systémom, ale na tomto mieste očividne spoj chýbal. Strčil som do škáry nôž a zatlačil.

Doska s tichým lupnutím odskočila. Podlaha ukrývala prázdny priestor – vlastne nie prázdny. Diera dlhá asi meter a široká dvadsať centimetrov bola takmer celá vyplnená briketami. Modrými aj červenými. Boli tu skoro všetky brikety, ktoré som v posledných mesiacoch dedkovi nechával na obed.

Oprel som si čelo o posteľ a rozplakal sa.

Kráčal som rušnou ulicou a dúfal, že vyzerám nenápadne. Rozhodne som nechcel pútať pozornosť, najmä nie na poklad, ktorý ma ťažil v ruksaku. Strach, že ma sledujú, že vedia, čo nesiem na chrbte, ma poháňal vpred, ale za utekajúcim človekom sa obzrie každý. A tak som kráčal navonok nenáhlivo, a zuby mi drkotali od nervozity.

Bloky domov som zanechal za sebou a vnoril sa do mestského parku. Staré stromy sa ešte týčili k nebu, ale trávnik už skoro úplne nahradila repka. Väčšina jej sladkastej vône vznášajúcej sa nad mestom pochádzala práve z tohto parku. Olejnosné rastliny obsadili aj viacero cestičiek vysypaných štrkom, len asfaltové chodníky ešte odolávali. Niektoré stvoly boli vyššie ako ja.

Vôňa bola taká prenikavá a ťažká, že sa mi točila hlava. Snažil som sa dýchať plytko a nerobiť prudké pohyby, aby som nerozvíril peľ. Obzrel som sa, či niekto nekráča za mnou, ale v bludisku vysokých rastlín bolo ledva vidno nebo nad hlavou. Báľ som sa, že som sa tu stratil a dochádza mi čas. Po pár minútach paniky som ju konečne našiel.

Busta Ludovíta Štúra bola našťastie taká veľká, že ju ešte „žltý mor“ nepremohol. Pokrýval ju len mach. Odkedy sa rozpadol betónový podstavec a ona sa odtrhla a skotúlala na zem, každý nový primátor sľuboval opravu, lenže do žltej džungle už k pamätníku nikto nechodil. Aspoň nie v lete.

Znova som sa poobzeral a aj sa započúval. Nikde nikto. Chvatne som sňal batoh z chrbta a vybral z neho tašku s pokladom. Stovku červených a modrých „babičiek“ zabalených v igelite som zatisol poriadne hlboko pod zvyšky podstavca a priložil na ne ešte kus betónu.

Keď som sa zasa ponáhlal ulicami k budove súdu, prišlo mi na um, že aspoň jednu tyčinku som si mal zobrať so sebou. Neskoro.

„Ďalší.“

Hlas šľahol chodbou ako bič. Trhlo nami všetkými, ktorí sme čakali v rade. Od steny sa odlepil človek v okuliaroch a na mľandravých nohách sa v sprievode dvoch uniformovaných strážcov pobral dnu. Žena stojaca tesne za dverami sa rozplakala. Ohnutá v predklone objímala dieťa, dievča, mohlo mať jedenásť, dvanásť. Muž mal ruky na ženiných pleciach. Svaly na sánke sa mu vlnili pod sivým strniskom.

Netrvalo to ani minútu, keď sa dvere otvorili znova. Strážnici vyviedli, či skôr vyvliekli toho pána s okuliarmi a on cupkal medzi nimi ďalej do chodby. Nezdalo sa, že by bol prítomný duchom.

„Ďalší.“

Žena prepukla v hlasný nárek. Bránila sa, keď ju pár policajtov ťahal dnu, od jej dcéry ju museli odtrhnúť násilím. Dvere sa zabuchli, plač utíchol. Mužovi sa roztriasli plecia.

Strážnici odvádzali jedného po druhom. Najprv do súdnej siene, potom do ďalších miestností v budove súdu, podľa toho, aký trest odsúdenca čakal. Rad sa rýchlo skracoval, superrýchly proces naozaj netrval dlho. Ventilátory bzučali na plné obrátky, ale vzduch bol aj tak presýtený strachom a pachom moču. Niektorí ľudia po vypočutí rozsudku kričali, väčšina plakala, ale ne-

bolo im to nič platné. Chodba bola plná policajtov, ktorí okamžite spacifikovali každého, koho premohli emócie a túžba utiecť. Jedna žena vyšla von s výrazom nesmiernej úľavy na tvári a rýchlym krokom sa pobrala k východu. Ja takéto šťastie mať nebudem, dôkazy proti mne sú jasné a nespochybniteľné.

„Ďalší.“

Schmatli ma z každej strany a vtiahli dnu. Prešiel som prázdnu sieňou, ak nerátam ozbrojencov postávajúcich popri stenách a sudkyňu. Verejnosť zo superrýchlych procesov nebola vylúčaná, ale kto by už sem chodil.

Žena v talári mdlým hlasom prečítala moje meno, dátum narodenia, číslo poistky a trestný čin, z ktorého som obvinený. Dodala, že ma prichytili priamo pri čine, čo potvrdzujú členovia skupiny rýchleho zásahu svojimi podpismi.

„Môžete predložiť nejaké dôkazy na svoju obhajobu?“

Namiesto odpovede som sklopil pohľad.

Sudkyňa ešte raz prelistovala papiere v mojom fascikli a zadívala sa na mňa. Nebola už najmladšia. Jej unavené oči pozerali na mňa bez citu, bez duše, ako by tu ani nebola ona sama, len akási naprogramovaná schránka.

„V mene Slovenskej republiky vás vyhlasujem za vinného z trestného činu prechovávanie osoby po životnom limite a nesplnenia si ohlasovacej povinnosti, čím ste prispeli k čerpaniu životných zdrojov pre osobu, ktorá na ne nemala nárok. Odsudzujem vás na prepadnutie všetkého hnutelného a nehnuteľného majetku, odobratie majetkových práv a odobratie práva na zamestnanie. Vzhľadom na vašu doterajšiu bezúhonnosť a dobré hodnotenie od zamestnávateľa vám ale zostáva nárok na sociálnu podporu. Rozsudok nadobúda právoplatnosť ihneď. Hláste sa neodkladne na príslušnom oddelení Úradu sociálnych služieb. Odvedte ho,“ doložila a pokynula dvom strážnikom.

Podlomili sa mi kolena. Sú veci, na ktoré sa nedá pripraviť. Dva roky, deň čo deň, večer čo večer ma prenasledovala predstava tejto chvíle. Tisíckrát som si prehrával v hlave, aké to bude, keď raz dedka odvedú a mňa postavia pred súd. Kompost alebo socka. Pritom socka znamená kompost, len s odkladom.

Stálo to za to? Do hrude sa mi zahryzol strach, že o pár chvíľ alebo dní budem lutovať, že som to spravil. Že som dal starkému dva roky navyše. Báľ som sa toho, čo bude, čo som doteraz vídal len u iných. Že prídem nielen o majetok, dôstojnosť, ale aj o vieru. O vieru, že som konal ako človek. Že zo mňa zostane len prázdna schránka ako z tých, čo už nejaký čas prežívajú na ulici. Ako z tej sudkyne, ktorá už videla toľko zla, že sa do jej hlavy už nič viac nezmestí.

Policajti ma vytrhli z myšlienok a prinútili sústrediť sa na prítomnosť. Pozbieral som sily a donútil som sa kráčať. Vo dverách som sa minul s ďalším nešťastníkom.

Za inými dverami mi nahráli do čipu nové údaje o mojom spoločenskom statuse. Prehľadali mi vrecká, zobrali kľúč od bytu aj papierové vreckovky. Všetko sa stáva majetkom štátu. V nasledujúcej miestnosti som sa musel vyzliecť a podstúpiť prehliadku telesných dutín. Keď sa presvedčili, že ani tam neskrývam žiadny majetok, zhabali mi topánky, oblečenie vrátane slipov a obdržal som sivú uniformu sociálneho občana a lacné tenisky na suchý zips. V ďalšej úradovni ma informovali, kde sa nachádzajú výdajne proteínových tyčínok a stanice základnej pomoci pre sociálnych občanov. Potvrdenie o tom, že mám nárok na jednu tyčinku denne, osobnú hygienu raz do týždňa a pomoc v prípade ohrozenia života, mi tiež nahráli do čipu.

Potom ma vykopli na ulicu.

Niekoľko minút som len tak stál, neschopný čokoľvek urobiť. Mrkal som do poludňajšieho slnka, v očiach ma páľili slzy. Napokon ku mne pristúpil jeden z policajtov, ktorí držali stráž pri vchode súdu, a poslal ma preč.

Nevedel som, kam mám ísť, ale po pár minútach chôdze som zistil, že sa blížim k námestiu. Hlava bola síce v „standby režime“, ale nohy ma niesli k zdroju vody. Pripadal som si vyprahnutý, citovo aj fyzicky.

Nebol som sám, čo sa prišiel osviežiť k fontáne, tiesnil sa pri nej asi tucet podobných ako ja. Niektorí mali už uniformy vybielené od dlhého nosenia, iní zasa tvrdé ako plech od špiny – tí to už vzdali. Voda zadarmo nežiarila čistotou a ani nechutila najlep-

šie, ale keď sa vám jazyk lepí na podnebie a vo vrecku nemáte ani cent, nemôžete si veľmi vyberať. Prípadné bacily boli v tejto chvíli mojou najmenšou starosťou.

Keď som uhasil najväčší smäd, ozval sa žalúdok. Raňajšiu briketu som vyvrátil, takže odvčera som vlastne nič nejedol. Tá oslava s jablkom – ako keby sa to stalo pred sto rokmi. Na súde ma láskavo informovali, že výdajňa proteínových tyčínok v mojom obvode je otvorená medzi ôsmou a desiatou doobeda, takže dnes sa už k jedlu nedostanem. Bol som vyčerpaný, hladný, v hlave mi trešľalo. Netušil som, ako prežijem najbližšiu hodinu, deň, týždeň. Od strachu sa mi rozbúšilo srdce. V takýchto chvíľach by sa mal ozvať pud sebazáchovy, nejako ma nakopnúť, poradiť. Ísť za niektorým kolegom? Vlastne... bývalým kolegom? Kamarátom? Nie. Dobrota a spolupatričnosť sa už nenosia. Ľudia sú ukrytí vo svojich ulitách, úzkostlivo si chránia to málo, čo ešte majú. Nik mi nepomôže.

Vtedy som si spomenul na bohatstvo, ktoré mi zanechal dedko. Plný batoh brikiet. Môžem ich jesť, ale môžem s nimi aj obchodovať. Určite sa nájdu takí, ktorí budú ochotní za pár tyčínok obetovať posledné gate. Zrazu sa mi dýchalo lepšie. Celý môj svet sa síce scvrkol na veľkosť batoha, ale čosi mi predsa len ostalo. Nádej. Vďaka ti, starký, zašepkal som.

Zvyšok dňa som sa potuloval po meste. Teraz som sa naň díval novými očami, očami bezdomovca. Videl som veci, ktoré som si predtým nikdy nevšimál: striešky nad bránami, pod ktorými by sa dalo ukryť pred dažďom. Autobusové zastávky, mosty, podchody. Prijazdové rampy, schodiská. Hrubé odpadové rúry, v tomto ročnom období len sčasti zaplnené vodou. Všade som nachádzal známky toho, že ich niekto obýva. Ako sa zvečerievalo a pomaly utíchal ruch na uliciach, tie miesta začali zaplňať pošmúrne, mlčanlivé siluety.

V bruchu mi škvrkalo. Keď opadol stres a prišlo otupenie, fyziologické potreby sa prihlásili o slovo hlasnejšie. Z nedostatku cukru

sa mi točila hlava. Cítil som sa slabý a z dlhého chodenia po tvrdej dlažbe ma boleli nohy. Nie som žiadny športovec. Predtým som väčšinu dňa presedel v kancelárii a tú trochu svalov som si nahonobil, keď som pomáhal dedkovi z postele do kúpeľne a naspäť.

Konečne sa zošerilo natolko, že som sa odvážil vrátiť do parku. Obloha bola tmavá, hviezdy prikryli sivé mračná. Ledva som videl, kam stúpam. Báť som sa aj dýchať. Každú chvíľu som zastal a dával pozor, či nezačujem cudzie kroky. Opatrne som sa blížil k rozbitému pamätníku a pregáľal sliny, ktoré sa mi tvorili pri predstave rozbalenej brikety. Vôňa repky bola taká sýta, že by sa snáď dala jesť sama o sebe, v skutočnosti však len zvyrazňovala prázdnotu môjho žalúdka.

Dvakrát som sa musel vrátiť, lebo som v tme zle odbočil a skončil v nepriechodnej húštine. Potom som zakopol o veľký úlomok betónu. Srdce mi poskočilo. Klakol som si a ohmatával zem pod zlomeným podstavcom. Kamene, hlina. Tu to bolo. Sem som to dal.

A nie je to tu.

Obľiala ma horúčava. Zúfalo som lozil po štyroch dookola, nedbal som na to, že si driapem kolená na ostrých úlomkoch. Čo ak som ho zatlačil hlbšie? Temeno som si obil o spodnú časť podstavca, ako som sa snažil vtiahnuť hlbšie do škáry. A až výhražné zapraskanie betónu ma prinútilo spätkovať.

Vyčerpane som sa zvalil tvárou do špiny. Predstava stovky „babičiek“, ktoré mi dedko tak obetavo odkladal na horšie časy, mi vohnala do očí slzy. Chcel som si ich utrieť chrbtom ruky, ale hánky aj dlane som mal oškúlené, iba čo som si po tvári rozmachlil krv.

Bolelo ma brucho. Predstavil som si, ako mi tráviace šťavy rozpúšťajú žalúdočnú stenu, a v okamihu mi bolo ešte horšie. Hladný, špinavý, bez práv a strechy nad hlavou. Bez rodiny. Ako keby som behom jedného dňa stratil ľudskosť. Keby som tu, v repkovej húštine teraz zomrel, nik by si to nevšimol. Baktérie a huby ma rozoberú na kompost a bude zo mňa ďalší záhon žltého moru.

Striaslo ma. Ochladilo sa, schyľovalo sa k dažďu. Prinútil som sa postaviť. Nohy ma nechceli niesť. Tackavo som hľadal cestu zo

zelenožltého bludiska, v tme som už ledva rozoznal, kadiaľ som sem prišiel. Po nekonečných minútach tápania som pod lacnými podrážkami konečne ucítil dlažbu. Rýchlo som sa zorientoval a pobral na koniec námestia. Míňal som ľudské postavy ležiace pri múre obchodného centra, ktorého horné poschodie prečnievalo nad prízemím a tvorilo tak vítaný úkryt pred dažďom. Zamotaní do starého oblečenia, pár šťastlivcov aj do diek či plachiet, vyzerali ako kokóny hmyzu. Na rohu budovy nejaká rodina viedla tichý rozhovor, ale aj ten sa pomaly vytrácal.

Prepotkýňal som sa cez kedysi rušnú križovatku a parkovisko. Bolo obsadené, skoro v každom aute niekto spal. To boli tí bohatší. Pokračoval som k mostu a popri ňom som zliezol dolu svahom k vode.

Hladina rieky bola vysoká. V horách sa ešte topí sneh a napĺňa Hron tak, že sa vylieva z regulovaného koryta. Kedysi to tu páchlo po rybine. Dnes bolo cítiť skôr chémiu a splašky. Býval tu krdeľ kačiek, chodili sme ich s mamou kŕmiť. Dnes tu už nehniedzili. Všetko, čo sa dalo, ľudia zjedli počas prvej hladovej zimy. Sem-tam sa vo vode ešte mihla nejaká ryba, ale ak rýchlo nezmizla do bezpečnejších končín, padla za obeť nejakému šikovnému rybárovi.

V ľadovej vode som si vypláchol škrabance a zmyl krv. Žltý mor pokrývajúci oba brehy tu bol o čosi nižší ako v parku a husto ho križovali vydupané chodníčky. Rieka očividne slúžila sockám ako kúpeľňa – a podľa zápachu aj záchod. Vládol tu pokoj. Mohol by som si lahnúť do repkového porastu, ale bál som sa. Často som počúval, že zmizol ten alebo onen človek. A opustený breh rieky, kde pre hukot vody ťažko počuť vlastného slova, je na zmiznutie ako stvorený.

Len čo som si na to spomenul, kútikom oka som zaregistroval pohyb. Rýchlo som sa obzrel. Celkom sa už zotmel, takže obrysy dvoch postáv som skôr vytušil ako videl. Trčali z repkového porastu a blížili sa ku mne. Otočil som sa a začal sa škríabať po svaahu k ceste. Na mokrej zemi sa mi v nekvalitných teniskách šmykalo. Spadol som, no hneď som sa zasa zdvihol a driapal sa preč.

„Stoj!“ preľal hučanie rieky chrapľavý mužský hlas.

Ten druhý sa zachechtal.

Nečakal som. Viac-menej štvornožky som sa stále dral nahor, kým som pod nohami nepocítil asfalt. Potom som sa rozbehol ako zmyslov zbavený, až kým som nedorazil späť k nákupnému centru. Matné svetlo poskytovalo dojem relatívneho bezpečia. Skupina ľudí, ktorí sú na tom podobne ako ja, bola presne tým stádom, kam som sa potreboval zaradiť, aby som prežil noc. Bol som zablatený, špinavší, ako keď som išiel k rieke, ale živý. Už nikdy tam nepôjdem potme a sám.

Vtedy sa spustil dážď. Studené kvapky mi zmáčali hlavu a plecia a o krátky čas začala voda presakovať aj nižšie.

„Môžem?“ hlesol som smerom k balíčku šiat, z ktorého vykúkali sivé vlasy. Medzi ním a ďalším spáčom bolo vidno pár centimetrov dlažby, hádam by som sa tam vošiel, keby sa trochu pomkli.

Človek nereagoval. Zopakoval som otázku hlasnejšie.

„Páľ do piče!“

Zaťal som zuby v snahe potlačiť triašku. Presunul som sa kúsok ďalej a skúsil sa vtesnať pod striešku k rodine s deťmi, ale dočkal som sa tiež len vulgárnych slov a buchátu. Na piaty pokus sa z kľbka spiacich ľudí vystrčila ruka s kusom kartónu a jeden človek sa posunul trochu hlbšie pod striešku. Vďaka som chňapol po kartóne, kým si to nerozmyslí, a ľahol si naň, tesne vedľa ostatných.

Moji susedia mierne zapáchali. Na chrbte ma však aspoň trochu hrialo teplo sálajúce z druhého človeka. Keď zafúkalo, dažďové kvapky zanášalo ku mne. Áno, bol to určite dážď a nie moje slzy.

V noci som sa zobudil len raz – ktosi ma zdrazil za vlasy a zasvietil mi baterkou do tváre. Srdce sa mi rozbúchalo, ale ten človek sa bez slova presunul ďalej. Pochopil som, že to niekoho hľadajú policajti. O kúsok ďalej strážnici vytiahli zo skupinky spáčov, ktorí ma večer počastovali úderom, muža a ženu. Spýtali im ruky a odvádzali ich preč. Obaja hlasno nariekali. Vystrašilo